

Etika: 85. Historie sporů kolem umělého oplodnění v Americe

Etika

Vzpomínka na počátky sporů kolem umělého oplodnění v Americe

14. května 1998 Georgeanna a Howard Jonesovi pózují pro fotografii v Norfolku (Bill Tiernan/The Virginian-Pilot via AP).

Nedávné rozhodnutí alabamského soudu, který označil zmrazená embrya za „mimoděložní děti“, vedlo k uzavření několika významných klinik zabývajících se umělým oplodněním. Mnoho konzervativních křesťanů bylo potěšeno, že se ve státě přestalo provádět oplodnění in vitro, ale stejně tak mnoho jich zůstalo zmateno.

Proč by skupina, která o sobě tvrdí, že je „pro život“ a „pro rodinu“, nepodporovala postup, který má přinést nový život do rodiny?

„Nikdy jsem si nemyslela, že „umělé oplodnění“ je tak polarizující. Jsou maminky, které jsou podle mého názoru předurčeny k tomu, aby se staly maminkami, ale bez umělého oplodnění to nedokážou,“ řekla Hannah Nelsonová v rozhovoru pro deník [Washington Post](#). Nelsonová patří ke [2 %](#) Američanek, které využily metody umělého oplodnění k početí dítěte. Dnes, kdy je metoda umělého oplodnění zavedenou součástí reprodukční medicíny, se na její kontroverzní začátky do značné míry zapomnělo.

V případě z Alabamy se pacientka kliniky vetřela do skladu embryí a omylem upustila kontejner se zmraženými embryi, čímž je zničila. To by se na začátku 80. let minulého století v Jonesově institutu reprodukční medicíny v Norfolku ve státě Virginia nestalo.

[Samuel Marynick](#), ředitel texaského Centra pro reprodukční zdraví, vzpomíná na svou návštěvu: „Byla přítomna ochranka. Různé části reprodukčního centra v institutu měly špatně označené dveře, aby odradily zvědavce zvenčí. Například embryologická laboratoř měla na dveřích štítek s nápisem: „Špinavé prádlo.“

První protesty

Takové maskování bylo uvnitř budovy nutné kvůli protestům proti umělému oplodnění, které probíhaly venku.

Když se gynekologové Howard a Georganna Jonesovi v roce 1978 přestěhovali z Univerzity Johna Hopkinse do Norfolku, neplánovali otevřít kliniku pro děti ze zkumavky a stát se průkopníky medicíny. Kliniku založili na lékařské fakultě ve Východní Virginii. (Getty Images)

Za Jonesovým institutem stáli Howard a Georgeanna Jonesovi, kteří v roce 1978 přišli z univerzity Johnse Hopkinse do Virginie, aby na nové lékařské fakultě Eastern Virginia Medical School založili oddělení reprodukční medicíny. [Georgeanna Jonesová](#) byla jednou z prvních reprodukčních endokrinoložek v zemi. Její manžel Howard Jones byl uznávaným gynekologem a chirurgem.

„Nepřišli jsme s nápadem založit program oplodnění in vitro,“ řekl Howard Jones. Když však stěhováci začali vykládat nábytek manželů Jonesových, objevila se zpráva, že jejich kolega z Velké Británie [Robert Edwards](#) úspěšně porodil první dítě ze „zkumavky“ na světě.

„V den, kdy bylo oznámeno narození Louise Brownové, mi zavolal úředník z Národního ústavu pro

výzkum a zmrazil mi (výzkumné) prostředky," řekl Jones. „Bylo jasné, že někteří členové Kongresu byli rozrušeni demonstrací toho, že lze vytvořit nového člověka ve zkumavce.“

Zatímco Velká Británie a Austrálie pokračovaly v pokrocích v reprodukční medicíně, Amerika zaostávala. [Rozhodnutí](#) Nejvyššího soudu USA ve věci *Roe v. Wade* z roku 1973 situaci zkomplikovalo, když se postavilo na stranu práva ženy na reprodukční svobodu oproti argumentům pro osobnost plodu.

Hned následující týden republikáni v Kongresu navrhli [dodatek o lidském životě](#), který přiznával rovnou ochranu před zákonem každé lidské bytosti „od okamžiku početí“. V roce 1975 také schválili moratorium na výzkum umělého oplodnění, díky němuž bylo na konferencích financovaných federálními úřady zakázáno o umělém oplodnění člověka vůbec mluvit.

V roce 1975 také přijali moratorium na výzkum umělého oplodnění, které znemožnilo mluvit o umělém oplodnění člověka na konferencích financovaných z federálních zdrojů.

Když se místní reportér zeptal Jonese, zda by bylo možné v Norfolku zplodit dítě ze zkumavky, odpověděl: „Jistě. Jediné, co by to chtělo, by bylo trochu peněz.“

Naštěstí pro manžele Jonesovy viděla článek v novinách [bývalá](#) Georgeannina [pacientka](#) a poskytla manželům dostatek finančních prostředků na zahájení klinických testů.

Howard Jones připomněl: „Když jsme se dozvěděli, že to máme udělat, narazili jsme na odpor ze zcela nečekaného zdroje.“ Nemocnice spojená s lékařskou fakultou by potřebovala zvláštní povolení, „osvědčení o potřebnosti“, které by vydával stát a které by vyžadovalo veřejné slyšení.

To, co by za normálních okolností bylo nudným byrokratickým jednáním na norfolkském ministerstvu zdravotnictví, se změnilo v mediální cirkus. „Slyšení trvalo šest hodin. Opozice byla docela dobře organizovaná. Přivedli velké množství lidí z jiného města,“ vysvětlil.

Protestující z hnutí Právo na život obvinili lékaře, že si „hrají na Boha“ a „zasahují do Boží vůle“. Házeli urážky na páry na opačné straně sálu, jejichž jména byla na čekací listině na umělé oplodnění.

„Padala neuvěřitelná tvrzení,“ napsal Howard Jones ve svých [pamětech](#). „Protestující (tvrdili), že oplodnění in vitro bude jistě podporovat incest, křížence lidí a zvířat a další bizarní scénáře, které byly šokující a neuvěřitelné.“

Navzdory protestům udělil komisař pro zdravotnictví společnosti EVMS povolení zahájit u pacientů procedury umělého oplodnění.

V březnu 1983 tým odborníků na plodnost z univerzity Tohoku pod vedením Masakuni Suzukiho (v obleku sedícího L) oznamuje svůj úspěch při prvním japonském oplodnění in vitro na univerzitě v Sendai na severovýchodě Japonska. (foto AP)

Další protesty

Protesty v médiích a před lékařskou fakultou neustávaly. Když jiné místní noviny uveřejnily úvodník, v němž tvrdily, že Jonesovi budou nutit ženy, které nosí „abnormální“ plody, aby je potratily, lékaři noviny zažalovali pro pomluvu. Vyrovnání stačilo na financování kliniky po několik let.

První pacientkou, která na nové klinice podstoupila umělé oplodnění, byla [Sarah Houcková](#). V době, kdy Sarah podstupovala léčbu, chodili s manželem několikrát denně kolem demonstrantů s plakáty proti umělému oplodnění.

Výstřížek z novin Daily Mail z července 1978, který je součástí archivu Lesley Brownové, sbírky předmětů, kterou uchovává matka prvního dítěte ze zkumavky na světě Louise Brownová. (Ben Birchall/PA Wire/AP Images)

„Hlasitě protestovali, křičeli negativní věci a podobně. Křičeli: ‚Incest, incest, celý svět bude ve zkumavce‘. Nemohl jsem uvěřit, že jsou lidé tak zlí,“ řekl Houck.

Hlavní námitkou nábožensky založených protestujících byla tehdy stejně jako dnes potenciální

destrukce embryí, k níž by mohlo během procesu dojít, což považovali za obdobu potratu.

Howard Jones [připustil](#), že ne každé embryo bude implantováno, ani ne každé implantované embryo bude donošeno. Řekl však, že se nejedná o „takové potraty, jaké si člověk obvykle představuje“, ale o „ztrátu volně plovoucích oplodněných vajíček, která většinou zahynou jako mikroskopická klubka buněk“.

Ztráta embryí je běžná i bez umělého oplodnění. V reálném životě [se 60 % embryí rozpustí](#) ještě předtím, než si lidé uvědomí, že jsou těhotní, a dalších 10 % se ztratí v důsledku potratu.

„V průměru pouze jedno z pěti setkání spermie a vajíčka vede k oplodnění vajíčka s potenciálem otěhotnění.“

„Lidská reprodukce je neefektivní proces,“ řekl Jones. „V průměru pouze jedno z pěti setkání spermie a vajíčka vede k oplodněnému vajíčku s potenciálem těhotenství. Proto je ‚normální‘ to co je nenormální. Když se pokoušíte o umělé oplodnění, roubujete neefektivní proces na neefektivní proces.“

Průlom

Po 41 neúspěšných pokusech o dosažení těhotenství se Georgeanně Jonesové podařil průlom. Místo aby byla závislá na měsíčním uvolňování jednoho vajíčka, použila [hgM](#), lidský menopauzální gonadotropin, který u pacientky stimuloval uvolnění více vajíček. V březnu 1981 zahájila [Judy Carrová](#) léčbu touto novou metodou a brzy poté otěhotněla prostřednictvím metody umělého oplodnění.

Otec a dítě Elizabeth Jordan Carr (první dítě ze zkumavky) na porodním sále s filmovým štábem, Norfolk General Hospital, Norfolk, Va. 21. prosince 1981. Se svolením The Virginian-Pilot. (AP Photo/Virginian-Pilot)

Carrová pocházela z Massachusetts, kde bylo umělé oplodnění zakázáno, a tak na měsíční kontroly létala do Norfolk. [Vzpomíná si na](#) bezpečnostní opatření, která byla přijata v souvislosti s jejím těhotenstvím.

„Poprvé se mě doktor Jones zeptal, jak jsem se dostala z letiště do hotelu, a já jsem řekla, že jsem jela letištním autobusem. A on řekl: ‚No, to už dělat nebudete,‘ a od té doby mě na letišti vyzvedával ve svém patnáct let starém kombíku.“

Během posledního měsíce těhotenství si Carrová s manželem pronajala byt v Norfolku pod falešným jménem. Když se ve Velké Británii narodilo první dítě z umělého oplodnění, matce v nemocnici vyhrožovali bombou. Ukázalo se, že šlo o falešné výhrůžky, ale Jonesovi nechtěli nic riskovat.

Nemocnice rozmístila na chodbě před porodním sálem [ozbrojené strážce](#). Na místě byl i filmový štáb veřejnoprávní televize *Nova*, který porod dokumentoval. Kdyby se něco s porodem nebo dítětem pokazilo, Howard Jones měl v kapse [připravené prohlášení, které](#) by přečetl tisku.

„Na lístku stálo: ‚Byli jsme strašně rozrušení, když jsme zjistili, že dítě je abnormální, a žádáme o soukromí pro rodinu. Máme (na cestě) tři další těhotenství a všechna se zdají být normální a doufáme, že tato individuální situace byla ojedinělou odchylkou.‘“

Naštěstí toto prohlášení nebylo nutné. [Elizabeth Carrová](#) se narodila 28. prosince 1981, dva dny před 71. narozeninami Howarda Jonese. Po tomto úspěchu [se](#) čekací listina na umělé oplodnění na pracovišti, které se v roce 1983 stalo Jonesovým institutem reprodukční medicíny, [zdvojnásobila](#).

Ve Vatikánu

V roce 1984 se Georgeanna a Howard Jonesovi zúčastnili sympozia Papežské akademie věd, které se konalo ve [Vatikánu, kterémělo](#) být „hledáním pravdy“ o umělém oplodnění. Katolická církev však vědecké příspěvky Jonesových k rozhovoru ignorovala a zdvojnásobila své přesvědčení, že umělé oplodnění „zakládá nadvládu techniky nad původem a osudem lidské osoby“ a že je „zkaženo mentalitou potratů“.

Howard Jones se nikdy nedíval na náboženské skupiny, které proti umělému oplodnění protestovaly, ale domníval se, že jejich postoj vychází z nepochopení vědy o reprodukci. Je autorem několika knih, včetně knihy *Osobnost přehodnocena: Reprodukční technologie, bioetika, náboženství a právo* (*Personhood Revisited: Reproductive Technology, Bioethics, Religion and Law*), která zkoumala vědecké i náboženské texty v naději, že se jí podaří problematiku umělého oplodnění lépe vysvětlit.

„Odpor proti umělému oplodnění v průběhu let slábl – nezmizel, ale vybledl,“ řekl. „Domnívám se, že důvodem je to, že metoda umělého oplodnění funguje.“

Howard W. Jones vysvětluje proces mimotělního oplodnění během tiskové konference ve Všeobecné nemocnici v Norfolku, 28. prosince 1981. Jones oznámil narození Elizabeth Carrové, prvního amerického dítěte ze zkumavky. (AP Photo/Steve Helber)

Setkání s Jonesovými

Měla jsem možnost udělat rozhovor s Howardem Jonesem a setkat se s Georgeannou Jonesovou, když jsem pracovala pro veřejnoprávní televizi v Norfolku ve státě Virginii.

Oběma bylo kolem osmdesátky a stále sdíleli kancelář v Jonesově institutu. Georgeanna Jonesová v té době již trpěla demencí a lékařskou praxi již nevykonávala, ale Howard Jones byl přesvědčen, že nebýt jejího přispění, k jejich úspěchu s metodou umělého oplodnění by nedošlo.

Georgeanna Seegar Jonesová (vlevo) a její manžel Howard W. Jones hovoří s novináři během tiskové konference, na které bylo oznámeno narození prvního dítěte ze zkumavky v Norfolku ve státě Virginie, 28. prosince 1981. (AP Photo/Steve Helber)

Během našeho rozhovoru bylo patrné jeho nadšení pro lékařské povolání i neutuchající soucit s

pacienty. Souhlasím s [historiky](#) umělého oplodnění, kteří říkají, že Georgeanna a Howard Jonesovi, manželský pár, který se objevil jako starostlivý dědeček a babička generací dětí z umělého oplodnění, měl mírný vliv na počáteční vlnu pravicových náboženských protestů v 80. letech a později.

Howard Jones byl až do své smrti v roce 2015 ve věku 104 let aktivním účastníkem arény reprodukční medicíny, vystupoval na konferencích a byl autorem několika dalších knih.

Uvidíme, zda někdo bude schopen Jonesovy nahradit v prudce se rozvíjející nové debatě.

Díky jejich celoživotnímu úsilí o vědu a blaho pacientů Američané již více než 40 let přijímají metodu umělého oplodnění jako standardní péči o neplodnost.

Před Jonesovým institutem (nyní spravovaným společností Shady Grove Fertility) se stále občas objeví protestující, ale křesťané, kteří mají námitky proti umělému oplodnění, se nyní většinou obracejí na soudy, jako je ten v Alabamě, aby to udělaly za ně.

Prezident Teologického semináře jižních baptistů [Al Mohler](#) podpořil rozhodnutí soudu v Alabamě slovy: „Technologie umělého oplodnění vyžaduje morální odcizení dvou lidských bytostí, které Bůh chtěl spojit.“ Proti metodě umělého oplodnění se ohradil také proto, že ji využívají páry stejného pohlaví a svobodné ženy k tomu, aby měly děti.

Alabamský [guvernér](#) sice mezitím podepsal dočasné opatření na ochranu poskytovatelů umělého oplodnění, ale nový zákon stále podléhá ústavní ochraně „nenarozeného života“ ve státě a neřeší status „mimoděložních dětí“. Právní a praktické otázky týkající se umělého oplodnění v Alabamě nejsou zdaleka vyřešeny.

Kristen Thomasonová

[Baptist News Global](#)

Kristen Thomasonová

Kristen Thomasonová je nezávislá spisovatelka s praxí v oblasti mediálních studií a produkce.

Spolupracovala s národními a mezinárodními náboženskými organizacemi a pro veřejnoprávní televizi. V současné době žije ve Skotsku a organizuje bohoslužebné umění ve sborech v metropoli D.C. a v Torontu. Kromě psaní pro Baptist News Global píše Kristen blogy o otázkách víry a sociální spravedlnosti na webu viaexmachina.com.

-tep-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté – Síť víry](#)